

אמנות ישראלית עכשיו

עורכות איריס ריבקינד בן צור רויטל אלקלעי

מודן הוצאה לאור 2009

סרג'יו אדלשטיין

בועז ארד הוא אמן ייחודי בנוף הישראלי. למרות שהתחיל את דרכו כצייר בשנות ה'80, יצירתו קיבלה תוקף דרך השפעתו על דורות של אמנים צעירים ממנו בעשור או יותר - כמורה ואמן שקידם בסוף שנות התשעים את אמנות הווידאו בארץ יחד עם גיא בן נר ודורון סולומונס.

עבודות הווידאו הראשונות של ארד הם סדרה שבמרכזה הדמות של אדולף היטלר. עבודות אלה נעשו בין השנים 1999 ו 2002 עם חומר ארכיוני של הדמות. סרטים קצרים אלו הם תרגילים בעריכה ושכפול, מן נקמה פרטית של ארד המרשה לעצמו להראות את הצורר מאונן (מאה פעימות - 1999), מתנצל בעברית (שיעור עברית - 2000) או להשתעשע עם שפמו המיטי - (שפם 1999 - ומרסל מרסל 2000).

מאוחר יותר, בסרטו שלווה פנימית גדולה (2001) ארד עצמו מתחפש להיטלר ומציין הקבלות בהיבטים הציוריים והגופניים, מתייחס להיות היטלר צייר ולאסתטיקה והגבריות של העידן הנציונל-סוציאליסטי. יחסו של ארד להיטלר באה למיצוי במיצב החדר של צייד הנאצים (2007) חדר שבמרכזו הדמות של היטלר המזדקן שעורו הפך לשטיח כמו פרוותו של דוב ניצוד. מסביבו ציורי שמן של צלבי קרס, צילומים של אובייקטים המתקשרים לסביבה ביתית של בורגנות אירופאית רצפת הלינולאום דמוי פרקט מדגישה עוד יותר את הניחוח של שנות השלושים שאופף את החדר. במיצב זה סוטה ארד מהדיון על המדיה - כפי שהיה ביצירות הקודמות ומשתמש בדמות של היטלר כנקודת התחלה לדיון בקונפליקט הישראלי הפנימי בין מזרחיים (ספרדים) לבין אשכנזים. בהקשר הזה, היטלר המובס ומוצג לראווה אינו אלא תחילת הסגה, הסמל של יהדות אירופה המובסת אל מול יהודי ארצות המזרח וצפון אפריקה .

ארד פיתח את הנושאים האלה זו בעבודת הווידאו עד מתי? (2004) וגעפילטע פיש (2005). בראשונה ארד "שר" את קולו של הזמר המזרחי זוהר ארגוב השר שיר בדידות שנכתב על ידי המלחין האשכנזי עוזי חיטמן.

כפיתום משוכפל על ידי בובה בדמות ארד יוצר קליידוסקופ של הכפלות והשתקפויות של סטראוטיפים.

בגפילטע פיש ארד מהווה פיתום דווקא לאמו המלמדת את מלאכת בישול של המנה המתמצתת את החוויה היהודית האשכנזית לפי מיטב המסורת של תכניות בישול טלוויזיוניות.

עבודותיו האחרונות של ארד משלבות בין המיצב, הווידאו והציור. הציורים הם דיוקנאות של איקונות תרבות: פרויד, עגנון, ואן-גוך- ואף הכלב של האמן כולם מקבלים תוקף, כמו היטלר ובובת הכפיל קודם לכן המייצגות את האלתר-אגו של האמן ומחדדות את מיקומו התרבותי וההיסטורי.